

## Kúria végzése

**Az ügy száma:** Bfv.III.1.485/2016/6.  
**A határozat szintje:** felülvizsgálat  
**A tanács tagjai:** Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke  
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró  
Dr. Kónya István, bíró  
**Az eljárás helye:** Budapest  
**Az eljárás formája:** nyilvános ülés  
**Az ülés napja:** 2017. február 21.  
**Az ügy tárgya:** rablás büntette és más bűncselekmények  
**Terhelt:** I. rendű  
**Első fok:** Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság,  
7.B.XXI.1400/2014/80., ítélet, tárgyalás, 2015. október 9.  
**Másodfok:** Fővárosi Törvényszék, 32.Bf.5741/2016/13., ítélet, nyilvános  
ülés, 2016. május 9.  
**Az indítvány előterjesztője:** I. rendű terhelt  
**Az indítvány iránya:** a terhelt javára

### Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 7.B.XXI.1400/2014/80. számú, illetve a Fővárosi Törvényszék 32.Bf.5741/2016/13. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

### Indokolás

#### I.

- [1] A Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság a 7.B.XXI.1400/2014/80. számú ítéletével az I. rendű terheltet 3 rendbeli - egy esetben folytatólagosan elkövetett - rablás büntetében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, valamint (3) bekezdés a), c) és d) pont], egy esetben mint felbujtót, egy esetben mint társtettést, lőfegyverrel és lőszerral visszaélés büntetében [Btk. 325. § (1) bekezdés a) pont és (2) bekezdés a) pont], valamint 4 rendbeli személyi szabadság megsértésének büntetében [Btk. 194. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont] mint felbujtót mondta ki bűnösnek. Ezért - halmazati büntetésül - 12 évi szabadságvesztésre és 10 évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház, és abból a terhelt legkorábban a büntetése kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.
- [2] Az I. rendű terhelt tekintetében a terhelt és védőjének fellebbezései alapján eljárva a Fővárosi

Törvényszék a 32.Bf.5741/2016/13. számú ítéletével a terhelt szabadságvesztésének tartamát 10 évre enyhítette; egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [3] A bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállás lényege szerint az I. és a II. rendű terhelt 2014. év februárjában megegyeztek abban, hogy trafikok kirablásával fognak pénzhez jutni. A két terhelt előzetesen megegyezett abban is, hogy magát a rablási cselekményt az I. rendű terhelt fogja megvalósítani, míg a II. rendű terhelt ebben segítséget nyújt neki egyrészt előzetes terepszemlével, másrészt a rablási cselekmény során is támogatja őt, így az ő feladata volt megkötözni a sértettet a menekülés érdekében. A cselekmények elkövetéséhez az I. rendű terhelt egy működőképes 9 mm-es pisztolyt és 15 darab működőképes 9 mm-es töltényt szerzett meg ismeretlen időpontban, melyek lőfegyvernek, illetve lőszernek minősültek, és melyek tartásához a terhelt engedéllyel nem rendelkezett.
- [4] Az ítélet 1. tényállási pontja rögzíti, miszerint a két terhelt 2014. február 24. napján a közeli Nemzeti Dohánybolthoz ment, ahol a II. rendű terhelt vásárlást színelve megnézte, hogy tartózkodik-e ott vevő, majd 17 óra 31 perckor elhagyta a boltot. Ezt követően 17 óra 33 perckor az I. rendű terhelt sállal és sapkával eltakart arccal bement a boltba, a pisztolyt ráfogta az eladóra és a bevételt követelte. Az eladó a fenyegetés hatására 64.000 forint készpénzt adott át a terheltnek, aki egy szatyorba pakolta azt, majd elhagyta a boltot.
- [5] III. rendű terhelt 2014. március 7. napján szabadult más ügyben elrendelt előzetes letartóztatásából. Ezt követően a három terhelt megegyezett abban, hogy további trafikokat fognak kirabolni együtt. Ennek során az alábbi - az ítélet 2-4. tényállási pontjaiban írt - bűncselekményeket követték el.
- [6] A 2. tényállási pontban írtak szerint 2014. március 8. napján a három terhelt abban egyezt meg, hogy a Nemzeti Dohányboltot oly módon rabolják ki, hogy a rablási cselekményt az I. rendű terhelt valósítja meg, míg a II. és III. rendű terheltek ebben segítséget nyújtanak neki. Ennek megfelelően a II. rendű terheltnek azt kellett figyelnie, hogy ne menjen be senki a boltba a rablás ideje alatt és neki kellett megkötözni a sértettet a menekülés érdekében, míg a III. rendű terhelt feladata az volt, hogy a közelben tartózkodva telefonon keresztül jelezzon a buszok mozgásáról azért, hogy a rablási cselekményt megfelelően időzítsék. A cselekményt megelőzően közvetlenül az I. és II. rendű terheltek kesztyűt húztak és sállal takarták el arcukat, az I. rendű terhelt ezen kívül egy sapkát vett fel, míg a II. rendű terhelt kapucnit húzott fel. Az I. rendű terhelt bilincseket is átadott a II. rendű terheltnek.
- [7] Ennek megfelelően a III. rendű terhelt jelzésére az I. rendű terhelt 19 óra 56 perckor belépett a boltba, majd a pisztolyt ráfogta az eladóként dolgozó I. számú tanúra és felszólította, hogy adja át a bevételt, őt követte a II. rendű terhelt is. Az I. számú tanú a fenyegetés hatására 96.525 forintot adott át az I. rendű terheltnek. Miután a sértett a pénzt átadta, belépett az eladótérbe a 2. számú tanú is, aki szintén eladóként dolgozik a boltban. A 2. számú tanú látván a helyzetet, megpróbált kimenni a boltból, de az I. rendű terhelt felszólította, hogy jöjjön vissza, különben lelövi I. számú tanút, ezért a 2. számú tanú visszafordult. Az I. rendű terhelt utasítására ezt követően a II. rendű terhelt kézzel hátrafelé megbilincselte a sértetteket egy-egy fém patentbilinccsel azért, hogy a rablást követően a sértettek ne tudjanak segítséget hívni, ezzel biztosítva menekülésüket. Az I. rendű terhelt a pénzzel teli zacskót átadta a II. rendű terheltnek, majd ezt követően elhagyták a boltot, felszálltak egy buszra, amin a III. rendű terhelt már várta őket.
- [8] Az ítélet 3. tényállási pontja szerint 2014. március 22. napján az I. rendű terhelt közölte a II. és a III. rendű terheltekkel, hogy újabb trafikot nézett ki, amit ki kell rabolni. Az I. rendű terhelt meghatározta, hogy a II. és a III. rendű terheltek kell bemennie a boltba, a II. rendű terheltnél lesz a pisztoly, míg a III. rendű terhelt fogja kipakolni a kasszát és megkötözni a rablási cselekmény után a sértettet azért, hogy ne tudjon segítséget hívni, így biztosítva legyen a menekülésük. A cselekmény elkövetéséhez az I. rendű terhelt kesztyűt és a szemrésznél kivágott símaszkot adott a II. és III. rendű terhelteknek, továbbá gyorskötözőt adott a III. rendű terheltnek.
- [9] A három terhelt a Nemzeti Dohánybolthoz ment, ahol az I. rendű terhelt a birtokában lévő

lőfegyvert átadta a II. r. terheltnek, majd az I. rendű terhelt 17 óra 14 perckor bement a boltba, ahol vásárlást színélve előzetesen felmérte a helyszínt, 17 óra 15 perckor pedig kilépett onnan, és tájékoztatta terhelt-társait, hogy nincsenek vevők a boltban. Az I. rendű terhelt ezt követően a közelben maradva a bűncselekményt figyeléssel biztosította, valamint kihelyezett egy olyan feliratot az ajtóra, mely szerint az üzlet zárva van. A II. és a III. rendű terheltek 17 óra 16 perckor beléptek a boltba, mindkét terhelt símaszkkal takarta el az arcát. A II. rendű terhelt a pisztolyt ráfogta az eladóként dolgozó sértettre és a bevételt követelte, miközben azzal fenyegette meg, hogy megöli és megtalálja a családját is, míg a III. rendű terhelt átugrott a pulton és a falnak lökte a sértettet. A sértett a fenyegetés hatására egy zacskóban 194.000 forint készpénzt adott át a III. rendű terheltnek, aki ezen kívül egy zacskóba 30.728 forint értékben cigarettát is bepakolt. Ezt követően a III. rendű terhelt - a II. rendű terhelt előzetes tudtával, egyetértésével és támogató jelenlétében - egy gyorskötözővel hátrabilincselte a sértett kezét, majd a terheltek elhagyták a boltot.

- [10] Az ítélet 4. tényállási pontjában rögzítettek szerint 2014. március 23. napján a három terhelt ismét találkozott egymással, ahol az I. rendű terhelt közölte, hogy ismét ki kell rabolni azt a trafikot, amit 2014. február 24. napján már kirabolt. Az I. rendű terhelt meghatározta, hogy a II. és III. rendű terhelteknek kell bemennie a boltba, a III. rendű terheltnél lesz a pisztoly, míg a II. rendű terhelt fogja megkötözni a rablási cselekmény után a sértettet azért, hogy ne tudjon segítséget hívni, így biztosítva legyen a menekülésük.
- [11] A három terhelt 18 óra körüli időben a Nemzeti Dohánybolthoz ment, ahová először az I. rendű terhelt bement azért, hogy felmérje a terepet, majd kiment a boltból és szólt a társainak, hogy még várjanak, mert van bent vevő. I. rendű terhelt a bűncselekmény elkövetését megelőzően átadta a pisztolyt III. rendű terheltnek, majd a közelben maradva a bűncselekményt figyeléssel biztosította. A II. rendű és a III. rendű terheltek 18 óra 20 perc körüli időben mentek be a boltba, mindkét terhelt símaszkkal takarta el az arcát és kesztyűt húzott. A III. rendű terhelt a pisztolyt ráfogta az eladóként dolgozó sértettre és a bevételt követelte azzal, hogy ha nem csinálja azt, amit mond, le fogja löni. A sértett a fenyegetés hatására egy zacskóban kb. 40.000 forint készpénzt adott át a terheltnek. Ezt követően a II. rendű terhelt - a III. rendű terhelt előzetes tudtával, egyetértésével és támogató jelenlétében - egy gyorskötözővel hátrabilincselte a sértett kezét, majd a terheltek elhagyták a boltot.

## II.

- [12] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melynek törvényi okaként a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját jelölte meg; érdemben azonban - a jogi minősítés egyes elemeinek támadása mellett - kizárólag a jogerős ítélet megváltoztatását és büntetésének enyhítését indítványozta.
- [13] Indokai szerint a terhére rótt 3 rendbeli rablás büntette tekintetében a bünszövetség minősítő körülményének megállapítása téves; annak ugyanis feltétele lett volna a több bűncselekmény elkövetésére irányuló előzetes megállapodás. Erre pedig - az indítvány szerint - a bíróság tévesen, a Be. 4. § (2) bekezdésében írt követelményt figyelmen kívül hagyva következtetett. A terhelt utalt arra, hogy a bíróság kifejezetten rögzítette, miszerint a tényállást a II. és III. rendű terheltek teljes körű, feltárási jellegű beismerő vallomásra alapította. Ezt követően pedig idézte az elsőfokú ítélet indokolásából e terheltek több olyan kijelentését, melyek - az I. rendű terhelt álláspontja szerint - a cselekmények ötletszerű, alkalmi elkövetését, az előzetes megállapodás hiányát támasztják alá. Valójában tehát az történt, hogy az I. rendű terhelt ad hoc jelleggel, a család anyagi szükséghelyzete okán, az elkövetés napján határozta el az egyes bűncselekményeket, és vonta be azokba a családtagjait. Nem volt sem szervezetség, sem szerepfelosztás, az egyes elkövetések után meg sem fordult a fejében, hogy közösen újabb bűncselekményt is el fognak követni.
- [14] A terhelt külön is támadta az 1. tényállási pont tekintetében a társtettesi, a 2. tényállási pont kapcsán pedig a csoportos elkövetés megállapítását. Az indítvány szerint a II. rendű terhelt az 1. alatti cselekmény elkövetése során semmiféle segítséget nem nyújtott neki, e cselekmény elkövetését a II.

rendű terhelt - egyebekben a bíróság szerint is teljes beismerő vallomása ellenére - konzekvensen tagadta. Ugyanígy a 2. alatti cselekmény elkövetésében pedig a III. rendű terhelt nem vett részt, mert akkoriban az I. rendű terhelt mindkettőjükkel haragban állt. A bíróság a terhelt álláspontja szerint súlyosan megsértette a Be. 4. § (2) bekezdését, mert az elfogadott vallomásokból is csak a terhelő adatokat vette alapul, a javára eső körülményeket viszont figyelmen kívül hagyta.

- [15] A terhelt elfogadhatatlannak tartotta az elsőfokú bíróság azon okfejtését, miszerint a bünszövetség előzetes megállapodás nélkül, ráutaló magatartással is létrejöhet. Álláspontja szerint, ha egyedül elhatároz és előkészít egy bűncselekményt, majd elhív magával még egy személyt, az nem bünszövetség, és nem is válik azzá akkor sem, ha később e személyt újra elhívja magával ugyanolyan célból.
- [16] A terhelt a 2. tényállási pontban írt cselekmény csoportosan elkövetettként való minősítése mellett a társtettesi elkövetés megállapítását is támadta; álláspontja szerint a bíróság azon indokolása, miszerint a társtettesiséget megalapozza, hogy a sértettek birtokállapotát a pénzeszsáknak a helyiségből való kivitelével a II. rendű terhelt szüntette meg véglegesen, szemben áll azon megállapításával, miszerint a sértettek a rájuk szegezett fegyvertől megrémülve rögtön, ellenkezés nélkül átadták a pénzt. Ugyancsak rögzítette a bíróság, hogy a terhelteknek nem kellett tartaniuk attól, hogy a megfélemlített sértettek bármelyike utánuk indul. Ekkor már a sértettek keze is hátra volt bilincselve, ezért a korábbi birtokállapot már megszűnt, amikor az I. rendű terhelt a pénzeszsákokat magához vette; közömbös, hogy azt kifelé menet átadta a II. rendű terheltnek azért, hogy ő addig a felsőruházatát könnyebben le tudja venni.
- [17] Ugyanezen tényállási pont kapcsán az I. rendű terhelt részletesen is kifejtette, hogy annak elkövetésében a III. rendű terhelt nem vett részt. A III. rendű terhelt a II. rendű terhelt részvételéről is csak az I. rendű terhelttől tudott; a terhére rótt további bűncselekményeket maradéktalanul elismerte, ezt azonban nem. A bíróság így pusztán feltételezések alapján ítélte el; még a védekezését sem tudta bizonyító erővel megdönteni, nemhogy bűnösségét bizonyítani.
- [18] Végül az I. rendű terhelt hangsúlyozta, hogy indítványát nem a II. és III. rendű terhelt érdekében terjeszti elő; azonban az ő bűnösségük téves megállapítása eredményezte - az indítvány szerint - az I. rendű terhelt cselekményeinek téves minősítését is, ezért kérte - a helyes tényállás megállapítása mellett - büntetésének enyhítését.
- [19] A Legfőbb Ügyészség a BF.1416/2016/1. számú átiratában az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, és a megtámadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.
- [20] Indokai szerint a jogerős ítéleti tényállás tartalmazza a terheltek közötti előzetes megállapodás tényét, és részletesen, cselekményenként lebontva azokat a körülményeket is, amelyek e következtetést maradéktalanul megalapozzák. Kiemelte, hogy a helyszínek előzetes meghatározása nem követelmény, a tényállásból kitűnik, hogy azokat valóban az I. rendű terhelt jelölte ki, azonban ekkor már bírta társainak az elkövetésben való segédkezésére vonatkozó előzetes ígérletét. Utalt arra is, hogy a Legfelsőbb Bíróság IV. számú Büntető Elvi Döntése szerint a hallgatólagos, de félreérthetetlenül a bűnözésre vonatkozó akarategység is megállapodás; ami általában akkor valósul meg, amikor az ismétlődő, azonos vagy hasonló alkalmakat kereső és felhasználó elkövetők ráutaló magatartásából egyértelműen felismerhető a bűnözésre irányuló következetesség, tervszerűség és akarategység. Jelen esetben - az ügyészi álláspont szerint - a cselekmények azonos jellege, részleteiben is hasonló elkövetési módja, és az elkövetés során használt eszközök előzetes biztosítása alapján a bíróság helyesen következtetett a tervszerűsége, a rablássorozat elkövetésére vonatkozó akarategységre és a cselekmények szervezettségére is; ezért a bünszövetség minősítő körülményének megállapítása törvényes.
- [21] A Legfőbb Ügyészség átirata szerint a felülvizsgálati indítvány egyebekben törvényben kizárt. A csoportos, illetve a társtettesi elkövetést ugyanis az I. rendű terhelt kizárólag arra hivatkozással támadta, hogy az 1. alatti cselekmény elkövetésében a II. rendű, a 2. alatti cselekmény

elkövetésében pedig a III. rendű terhelt nem vett részt, a jogerős ítéleti tényállás azonban ezzel ellentétes tényeket rögzít; a felülvizsgálati eljárásban pedig a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható.

- [22] A 2. alatti cselekmény kapcsán ugyancsak sérelmezett társtettesi elkövetés tekintetében az ügyész arra utalt, hogy a cselekmény törvénysértő minősítése, avagy más anyagi jogszabálysértés is csak akkor felülvizsgálati ok, ha az törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte; márpedig még a társtettség esetleges törvénysértő megállapítása sincs kihatással a büntetés törvényességére. Ugyanakkor kifejtette, hogy álláspontja szerint a társtettesi elkövetés megállapítása törvényes, mert a fegyvert a sértettek ráfogó terhelttel együtt jelen lévő, társaival szemlátomást egyetértő terhelt a sértettre olyan hatással lehet, ami már nem csupán a fenyegető elkövetőtárs bátorítására, hanem a sértett akaratának megtörésére is irányul. Így a II. rendű terhelt már azzal is tettesi magatartást tanúsított, hogy az I. rendű terhelt után a boltba bement, megakadályozva, hogy a sértett elmeneküljön, és e fenyegetettséget csupán fenntartotta a pénz átadása után, az eladó és a később belépő másik sértett megkötözésével.

### III.

- [23] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (2) bekezdése szerint nyilvános ülésen bírálta el.
- [24] A nyilvános ülésen a terhelt védője az indítvány indokaival egyetértett, de azt kiegészítette azzal, hogy abból a tényállásból, miszerint a II. rendű terhelt igen rövid idővel ment be az I. rendű előtt a trafikba, nem következik az, hogy a II. rendű tudott volna az I. rendű cselekményéről, így a társtettség megállapítása is téves; legfeljebb közvetett tettségéről lehet szó, amennyiben az I. rendű felhasználta a II. rendűt a cselekményéhez. A III. rendű szerepe abból állt, hogy a busz mozgását közvetítse, így az I. rendű tudta, mikor kell megkezdeni a cselekményét; azonban a III. rendű terhelt következetes volt abban, hogy nem tudott arról, miért kell ezeket az információkat közvetítenie az I. rendű terhelt felé. A használt fegyver is csak azt követően lett működőképes, hogy a szakértő megtisztította azt.
- [25] A védő álláspontja szerint az I. rendű terhelt ad hoc jelleggel döntötte el, hogy bűncselekményeket fog elkövetni. A bünszövetség és/vagy a társtettség mellőzése esetén pedig a büntetés enyhítése szükséges.
- [26] A Legfőbb Ügyészség képviselője az indítványra tett írásbeli nyilatkozatát fenntartotta. Álláspontja szerint az I. rendű terhelt indítványa részben törvényben kizárt, mivel a jogerős ítélettől eltérő tényekre hivatkozik; ilyen például az egyes bűncselekményekben résztvevő elkövetők eltérő száma, de az sem támadható, hogy a fegyver működőképes volt-e; a fegyveres elkövetés megállapítása kapcsán ez - az ügyészi álláspont szerint - egyébként is lényegtelen.
- [27] Az ügyész utalt arra is, hogy az irányadó tényállás tartalmazza, miszerint előbb az I és a II. rendű, majd az I., II. és III. rendű terheltek megállapodtak abban, hogy trafikokat fognak kirabolni. Nem szükséges, hogy az elkövetők valamennyi cselekményre, és azok részleteire vonatkozóan is előzetesen megállapodjanak mindenben, a bünszövetségben elkövetés megállapításához elegendő a hallgatólagos, de félreérthetetlenül a bűnözésre irányuló magatartás is. Jelen esetben - az ügyészi álláspont szerint - ez maradéktalanul megvalósult; közömbös, hogy csak az egyik rablás után konkretizálták a további elkövetést. Nem csupán azonos típusú bűncselekményekről van szó, de az elkövetés is hasonló: jellemző volt a feladatok megosztása, az előzetes terepszemle, a sértettek megbilincselése, a külső környezet biztosítása; a terheltek még a buszok mozgását is megfigyelték a menekülés érdekében, valamint előzetesen eszközöket - lőfegyvert, kötözőeszközt, símaszkot - szereztek be. Ez a megfontoltság, szervezettség a bünszövetség megállapíthatóságát támasztja alá.
- [28] A társtettesi elkövetéssel kapcsolatban a Legfőbb Ügyészség képviselője kifejtette, hogy az még téves megállapítása esetén sem eredményezheti törvénysértő büntetés alkalmazását; ugyanakkor - álláspontja szerint - a bíróság helytállóan állapította meg a 2. alatti cselekmény kapcsán az I. rendű

terhelt társtettesi elkövetői minőségét. Amennyiben ugyanis az erőszakos vagyon elleni bűncselekmény elkövetője úgy jár el, hogy nem csupán a tettesre gyakorol szándékerősítő, hanem a sértettre is megfélemlítő hatást, azzal nem bűnszegély, hanem társtettség valósul meg. Jelen esetben a II. rendű terhelt akkor lépett be az üzletbe, miután I. rendű terhelt ráfogta a fegyvert az eladóra, és már ezt a bénító helyzetet tartotta fent akkor, amikor megkötözte a sértetteket.

- [29] Ezért a Legfőbb Ügyészség képviselője azt indítványozta, hogy a Kúria az I. rendű terhelt indítványának ne adjon helyt, és a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fent.

#### IV.

- [30] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [31] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. E jogorvoslati mód kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés a)-g) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető. A felülvizsgálat során további, megkerülhetetlen szabály, hogy az indítvány elbírálása során a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés].
- [32] A terhelt indítványában a felülvizsgálat okaként a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját is megjelölte; e két felülvizsgálati ok azonban - egymással egy sorban, ugyanazon tényekre alapítva - egymást fogalmilag kizárja. A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerinti felülvizsgálati okon alapuló indítvány ugyanis - egyebek mellett - a terhelt bűnösségének anyagi jogszabálysértéssel történt megállapítását sérelmezi, és a terhelt felmentését (vagy az eljárás megszüntetését) célozza; ezzel szemben az említett törvényhely b) pontján alapuló indítvány esetén az előterjesztő a bűnösség megállapítását nem kifogásolja, azonban - szintén más egyéb mellett - a terhelt terhére rótt bűncselekmény téves minősítését, vagy más anyagi jogszabálysértést állítva, az ennek következtében törvénysértőnek tartott büntetés nemét és/vagy mértékét kifogásolja; és annak a megváltoztatását kéri. Következésképp jelen ügyben az I. rendű terhelt indítványa nem tartalmaz a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában írtaknak megfelelő hivatkozást.
- [33] Ugyanakkor az indítvány egy része a Be. 416. § (1) bekezdés b) pont első fordulatóban írt felülvizsgálati ok alapján érdemben elbírállható; a bünszövetségben való, továbbá a csoportos elkövetés ugyanis a rablás minősítő körülményei [Btk. 365. § (3) bekezdés c) és d) pont]. Ekként azok bármelyikének téves megállapítása a minősítést érinti, és abban az esetben a téves minősítés már alapot adhat a büntetés felülvizsgálatára is (BH 2011.97.).
- [34] A terhelt által az 1. és 2. tényállási pontok tekintetében támadott társtettség, a 2. tényállási pont tekintetében kifogásolt csoportos elkövetés, és az általa valamennyi tényállási pont tekintetében sérelmezett bünszövetség közös nevezője a benne lévő elkövetők akarata közötti egyezés, ami nem cselekményegységet hoz létre (amire egyébként is csak tettesi elkövetések képesek), hanem akarategységet jelent, még ha az nem feltétlenül kölcsönös is, viszont eleve fokozottabb veszélyt jelent a társadalomra, mint az egyedi tettesség, vagy másként szólva a magányos elkövető. Magányos társtettes, magányos csoport tagjakénti elkövető, magányos bünszövetségben lévő elkövető fogalmilag nincs.
- [35] A többes bünelkövetés esetében önmagában a létszámnövekedés, a benne megnyilvánuló erőkoncentráció miatt jelenti a nagyobb veszélyt, kockázatot. Ennek révén ugyanis könnyebb a bűncselekmény megvalósítása, de jobban megszervezhető a bünelkövetés utáni cselekvés is. Általában is elmondható, hogy mindaz, ami a bünelkövetés kockázatmentességét célozza, egyben a társadalom kockázatát fokozza. Ezért értékelendő a társtettség súlyosító körülményként, a csoportos elkövetés és a bünszövetségben elkövetés pedig a rablás minősített eseteként.
- [36] Jelen esetben arról van szó, hogy az I. rendű terhelt terhére felrótt, összesen 3 rendbeli rablás ténylegesen 4 alkalommal elkövetett, mert az 1. és 4. tényállási pontokban írt, azonos sértett

sérelmére megvalósított két cselekmény folytatólagos egységet alkot. E cselekmények közül az I. rendű terhelt a folytatólagos bűncselekményt tettesként követte el, a 2. tényállási pontban pedig társtettes volt (a II. rendű terhelttel), míg a 3. tényállási pontban írt cselekményt felbujtóként követte el. Valamennyi esetben fegyveres és csoportos elkövetést rótt fel az I. rendű terhelt terhére a bíróság.

- [37] Az irányadó tényállás alapulvételével nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a bűnszövetségben elkövetést megállapította. A Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontja szerint bűnszövetség akkor létesül,
- ha két vagy több személy
  - bűncselekményeket
  - szervezeten követ el,
  - vagy ebben megállapodik,
  - legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik,
  - de nem jön létre bűnszervezet.
- [38] A fogalom értelmezésére - változatlanul - a Legfelsőbb Bíróság által meghozott IV. számú Büntető Elvi Döntés ad iránymutatást, ami ma is kötelező érvényű, mert a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 195. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy az e törvény hatálybalépését megelőzően hozott irányelvek, elvi döntések és kollégiumi állásfoglalások az eltérő iránymutatást tartalmazó jogegységi határozat meghozataláig alkalmazhatók.
- [39] A IV. számú Büntető Elvi Döntés lényege szerint a Btk. a bűnszövetség fogalom-meghatározásánál azt értékeli, amikor a közreműködőknek, tehát a bűnszövetség tagjainak a megállapodása több bűncselekmény megvalósítását célozza, anélkül azonban, hogy minden egyes bűncselekmény végrehajtásának a részleteit is megszerveznék. Jelen ügyben ez a tényállás szerinti.
- [40] A hivatkozott elvi döntés szerint a bűnszövetség létrejöttének további feltétele, hogy a bűncselekmény alanya akár tettesként, akár részesként két vagy több személy legyen, az elkövetők megállapodása több bűncselekmény elkövetésére irányuljon, továbbá, hogy a megállapodás a cselekmények elkövetését időben megelőzze. Mindez szintén a jelen ügy tényállása szerinti.
- [41] A bűnszövetség megállapítása akkor sem kizárt, amikor az elkövetők két vagy több cselekmény megvalósítását határozzák el, és kezdik meg vagy fejezik be, de a cselekményeik törvényi egységet alkotnak. Megállapítható akkor is a bűnszövetség, ha az elkövetők a tervezett bűncselekmények közül csupán egynek a megvalósításáig, illetve annak a kísérletéig jutottak el.
- [42] Az előzetes megállapodás - mint a szervezett elkövetés egyik eleme - olyan, a jövőben megvalósítandó bűncselekmények elkövetésére irányuló elhatározást jelent, amely a jogvéde érdekek ellen támadó erők viszonylag magasabb fokú szervezettségét, pl. az elkövetők következetességét, a végrehajtás egyes jelentősebb körülményeiben, módozataiban megnyilvánuló tervszerűséget is felölélheti. Nem zárja ki viszont a bűnszövetség megállapíthatóságát az, ha a végrehajtás módja eltér az előzetes megállapodástól. Annak a megállapítását, hogy a megállapodás előzetes volt, nem befolyásolja, hogy az sokkal korábban vagy a véghezvitel megkezdése előtt viszonylag rövidebb idővel történt. Lényeges azonban, hogy ez a megállapodás már eleve a bűnözésre, vagyis több bűncselekmény elkövetésére irányuljon. Az I. rendű terhelt indítványában elsődlegesen e megállapodás hiányát állítva támadta a bűnszövetség minősítő körülményének megállapítását.
- [43] A IV. számú Büntető Elvi Döntés ugyanakkor rámutat arra is, hogy bár a megállapodás formáját illetően a leggyakoribb a szóbeli (vagyis a kifejezett) megállapodás, de megállapodás a hallgatólagos, félreérthetetlenül a bűnözésre irányuló akarategység is. Ilyen megállapodásra általában az olyan cselekményeknél lehet következtetni, ahol az elkövetők ismétlődően, az azonos vagy a hasonló alkalmat keresték, vagy használták fel a bűncselekmények megvalósításához. Amikor tehát az elkövetők ráutaló magatartásából egyértelműen ismerhető fel a bűnözésre irányuló következetesség, tervszerűség és akarategyezőség, akkor valósul meg a hallgatólagos megállapodás.
- [44] Jelen esetben a terhelték magatartásának ennek megfelelő ismérvei maradéktalanul megállapíthatók.

Az irányadó tényállásban foglaltakra tekintettel alappal fel sem vehető, hogy az I. rendű terhelt a mintegy öt hét alatt, négy ízben - így a 3. és 4. tényállási pontban írt, alig 24 órán belül elkövetett két rablási cselekmény esetében is - mindig csupán anyagi helyzetének végső ellehetetlenülésének okán, esetenként és alkalmilag, egyszeri megoldásként ötlötte ki a dohánybolti rablás gondolatát; szerzett be és tartott ezért lőfegyvert, végezte el minden alkalommal az előzetes terepszemlét, szerezte be az eleve több embert igénylő végrehajtási módhoz szükséges egyéb eszközöket, majd ötletszerűen választotta ki társaként mindig a II. rendű és - szabadlábra kerülése után - a III. rendű terheltet. Az ugyanazon személyek által, azonos módon, gondos tervezést követően, jól meghatározott munkamegosztással megszervezett és végrehajtott, majd tervszerű meneküléssel befejezett ugyanolyan bűncselekmények gyors sorozata egyértelműen bizonyítja az I. rendű terhelt és társai között létrejött, a bűnözésre vonatkozó megállapodást; az I. rendű terhelt - még ha az előkészületeket zömmel egyedül is végezte, valamint ő határozta meg a helyszíneket és a terheltek közötti feladatmegosztást is - azonban biztosan számíthatott arra, hogy a II. és III. rendű terheltek az általa meghatározott bűncselekmény elkövetésében az utasításainak megfelelően részt fognak venni. Ez az a megállapodás, erőkoncentráció, ami a bünszövetség fokozott társadalomra veszélyességét adja, és a súlyosabb minősítésben, az ahhoz kapcsolódó magasabb büntetési tételben nyer értékelést.

- [45] A bíróság jogerős ítéletében tehát törvényesen minősítette az I. rendű terhelt valamennyi rablási cselekményét a Btk. 365. § (3) bekezdés d) pontja szerint bünszövetségben elkövetettnek.
- [46] Az indítvány további részeiben pedig a felülvizsgálat már törvényben kizárt; annak ellenére is, hogy az I. rendű terhelt által támadott ítéleti rendelkezések közül a csoportos elkövetés megállapítása a minősítés része, mert azt a Btk. 365. § (3) bekezdés c) pontja ugyancsak a rablás - súlyosabb büntetési tételt eredményező - minősítő körülményeként határozza meg.
- [47] Az I. rendű terhelt azonban a 2. tényállási pontban írt rablási cselekmény csoportosan elkövettként való minősítését kizárólag az irányadó tényálláson keresztül, azaz arra alapítva támadta, miszerint az elkövetésben a III. rendű terhelt semmilyen formában nem vett részt. A tényállás azonban ennek az ellenkezőjét rögzíti, a minősítés helyessége pedig csak a jogerős ítéleti tényállásban írtak alapulvételével bírálható el. A Btk. 459. § (1) bekezdés 3. pontja szerint pedig csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt. A 2/2000. BJE büntető jogegységi határozat alapján csoportosan elkövetettnek minősül a bűncselekmény, ha három vagy több személy a bűncselekmény helyszínén vagy annak közelében tettesként (társtettesként), illetve - a tettes (társtettes) mellett - részesként, azaz bűnsegédként, vagy önállóan nem értékelhető bűnsegédi magatartást is kifejtő felbujtóként vesz részt a bűncselekmény elkövetésében.
- [48] Jelen esetben - az irányadó tényállás - szerint azonban ez megvalósult, mert a 2. tényállási pontban írt rablási cselekményt az irányadó tényállás szerint (társ)tettesként az I. és II. rendű terheltek, valamint bűnsegédként a helyszínen, de az üzleten kívül tartózkodó III. rendű terhelt - azaz hárman - követték el; ezért a csoportosan elkövettként való minősítés a 2. tényállási pontban leírt rablás kapcsán is a megállapított ténybeli alapból vont helyes jogkövetkeztetése az eljáró bíróságnak. Következésképp a csoportos elkövetés megállapítását támadó, de valójában eltérő tényállás megállapítását, és csak azon keresztül eltérő jogkövetkeztetést és minősítést célzó részében az indítvány - a Be. 423. § (1) bekezdésére tekintettel - törvényben kizárt.
- [49] A társtettesi minősítést ért támadások kapcsán a Kúria arra mutat rá, hogy a IV. számú Büntető Elvi Döntés szerint a bünszövetségben való elkövetés megállapítása esetén is alkalmazni kell a Btk.-nak a tettességre és a részességre vonatkozó rendelkezéseit. A bünszövetség keretében tanúsított elkövetői magatartás tehát minősíthető tetteszi, társtettesi, felbujtói vagy bűnsegédi tevékenységnek. A bünszövetségben elkövetett bűncselekmény tettese csak az lehet, aki a bünszövetség létezését is ismerte, egészben vagy részben megvalósítja a konkrét bűncselekménynek a törvényben meghatározott tényállását. A Btk. 13. § (3) bekezdése szerint társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen megvalósítják. A törvény a társtettesi minőségben megvalósított bűncselekmények társadalomra veszélyességét



azonban általában nem értékeli a minősítésre is kiható súllyal, ez pedig egyben azt is jelenti, hogy önmagában ez felülvizsgálati okot sem jelent. Az elkövetői alakzat meghatározása ugyanis nem a bűncselekmény jogi minősítésének része, a társtettesi elkövetéshez a törvény kötelező büntetéskiszabási szabályt sem fűz; következésképp még az esetleges téves megállapítása sem eredményezheti a büntetésnek a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközően törvénysértő voltát, azaz a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálati ok feltételeit nem meríti ki.

- [50] Mindazonáltal a társtettségnek (az I. rendű terhelt tekintetében a 2. tényállási pont kapcsán) a bűnszövetséggel egyben való megállapítása pedig a IV. számú Büntető Elvi Döntés szerinti; vitatása ezen túlmenően az 1. tényállás pontban írtak kapcsán önmagában is téves, mert az ott írt cselekmény miatt a bíróság jogerős ítéletében az I. rendű terhelt (önálló) tettesi bűnösségét (és a II. rendű terhelt ehhez kapcsolódó bűnszegédi közreműködését) állapította meg,
- [51] A teljesség érdekében megjegyzi a Kúria azt is, hogy a 2. tényállási pont kapcsán pedig a jogerős ítéletben a társtettesi elkövetés megállapítása törvényes, mert - ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is rámutatott - az irányadó tényállás szerint a II. rendű terhelt közvetlenül az I. rendű terhelt által alkalmazott élet elleni fenyegetést követően lépett be az üzletbe, és juttatta kifejezésre közvetlen jelenlétével a fegyvert a sértettre tartó I. rendű terhelttel való szándékegységét. Ezzel pedig már nem csupán az I. rendű terhelt szándékát erősítette, de az erőfölény biztosításával, tudatosításával a sértettre is félelemkeltő hatást fejtett ki, azaz maga is (élet elleni közvetlen) fenyegetést valósított meg (EBH 2008.1859.). Ez pedig már a rablás törvényi tényállásának eleme; a tényállási elemet kifejtő elkövető azonban nem lehet részes, hanem csak tettes, más - ugyancsak tényállási elemet megvalósító társ mellett - pedig társtettes.
- [52] Ugyancsak a teljesség érdekében utal a Kúria arra is, hogy a rablás fegyveres elkövetése kapcsán közömbös a védőnek a kizárólag a nyilvános ülésen előterjesztett - egyébként az irányadó tényállással is ellentétes - azon állítása, miszerint az I. rendű terhelt által használt lőfegyver csak annak a szakértő általi kitisztítását követően vált működőképpé. E minősítő körülmény megállapíthatóságát ugyanis a Btk. 459. § (1) bekezdés 5. pontja értelmében akár még lőfegyver (értelemszerűen: nem működőképes, és működőképpé sem tehető) utánzatának a használata is megalapozza.
- [53] Végül - az indítványban foglaltak kapcsán - megjegyzi azt is a Kúria, hogy egyrészt az Európai Unió Tanácsának a szervezett bűnözés elleni küzdelemről szóló 2008/841/IB. Kerethatározata a bűnszervezetre [Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pont] vonatkozik, másrészt az előzetes megállapodás megléte sem bűnszövetség, sem bűnszervezet esetében nem a formalizáltság függvénye.
- [54] Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a szerint hatályában fenntartotta.

## V.

- [55] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [56] A Be. 418. § (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdés e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

Kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző